

ס פ ר

אבן ישראל

לשון נוסטריקון, אב ובן, אבהן ובנין, ישראל ובניו
(רשי פ' ויהי עתה משם יועה אבן ישראל)

והיא מאשרי נועם וסיפורי קודש של אדמו"ר
הקוה"ט, ראש נולת אריאל, תפארת ישראל,
עמודא דנהורא, שלשלת היוחסין אור-ישראל
וקדושו

סוהר"ר ישראל מריזון זצוקלה"ה
ולשעלה בקודש עד המגיד הגדול סמורין
זצוקלה"ה זי"ג ועכ"פ

העקב מספר בנין שלמה ערכת ספר מרחב ר' מאיר
פייביש ויל פטאוקא

אדמו"ר מסיג זלה"ה אמר שהעיקר שכתלמידי
המגיד זצ"ל היה הרה"ק ר' נחום
מטשרנוביל, והרה"ק ר' אהרן מקרלין, והרב הק'
ר' מענדיל מוויטבסק, הביא אותו הרה"ק ר' אהרן
מקרלין להמגיד זצ"ל, והרה"ק מאפסא זצ"ל הי' פעם
אחד אצל המגיד ואמר שהיה מבין שאינו ראוי
עדיין לנסוע להמגיד הקדוש, ונסע להרה"ק ר' אלימלך
זצ"ל מליוזנסק ואמר שהרה"ק ר' נחום זצ"ל היה
דרכו לדרוש ברבים בכל עיר שהיה שם, פ"א היה
אחד מלשין עליו לפני המגיד זצ"ל על שהוא נוסע
מעיר לעיר לדרוש, והיה להפגיד קצת הרעוּת
עליו, ובאותה שעה היה הרה"ק ר' נחום עומד
בעיר אחת בכית הכנסת והיה דורש, ובאמצע
הדרשה פסק ולא היה יכול לדרוש, והלך מהדרשה
ונסע תיכף להרב המגיד, וכשנא להמגיד אמר לו
שמעתי שאהה דורש ברבים יפה מאד, והנהייל
הרה"ק ר' נחום לתרץ בפניו, כלום אני דורש אך
מה שאני שומע מפיהם הקדוש, והרחיל לתרץ
לפניו מאד מאד, פהח לו המגיד הקדוש (ההעקאאך
הקאאזין) ונפח לו בנפ"ק על הלב, כך שמעתי
מאבי זצ"ל, שאמר שנפח לו על הלב ואמר לו כך
דרוש ברבים ויכול תיכל מהיום והלאה,

עוד מהגיל

שמעתי מפ"ק י"ט כסלו תרל"ד, פתח לדבר
מהמגיד הקדוש זצ"ל ואמר אם הראשונים
כמלאכים אנו כבני אדם, הם היו בודאי מלאכים,
האדם צריך לראות שיהיה באופן לידע שהראשונים
היו כמלאכים, וישלח יעקב מלאכים לפניו, שידע
שאותן שהיו לפניו היו כמלאכים,

אח"כ סיפר המעשה שהרב הקי בעל תולדות
יעקב יוסף זצ"ל היה פעם אצל המגיד
ואמר, הקב"ה נסע במשא (מיט דעם קליסקעל)
מהבעש"ט להמגיד, ע"כ מספר בנין שלמה.

שמעתי מפ"ק אדמו"ר פחד יצחק זלה"ה מבאיאן
בשדחן הקי י"ט כסלו תרע"ד, אמר בלי"ק.
הבעש"ט זלה"ה אמר על הרב המגיד זלה"ה:
מה שנאמר נעשה אדם, הכונה עליו, ז"ע ועכ"א.

בעוה"ש"י יום שנכפל בו כי טוב לסדר ואתה תצוה את
בני ישראל.

העקב מספר אורח לחיים מהמגיד מלוזנשב זלה"ה פ' כי תשא
בשם הרב הגדול בוצינא קדישא מוהר"ר דוב בער
זלה"ה ששלש עשרה סודות שהתורה נדרשת
בהן הם נגד שלש עשרה סודות שכתורה שככתב
וע"כ כשהתפלל משה על מרים והתחיל במדת אל
נא רפא נא לה עם מדת אל, מדה ראשונה מיג
סודות הכלול סכר, השיב לו השי"ת שאי אפשר
להיות כך סגני הק"ו שכתורה שבע"פ, המכוון נגד
סדת אל, ומתמת ק"ו הלא אכיה ירוק ירק בפניה
וכי הלא תכלם שנעת ימים, וק"ו לשכינה י"ד ימים
אלא דיו וכו' כסדת תורה שבע"פ, וע"כ תסגר מרים
שבעת ימים, ורפח"ח, ושמעתי מהרב הגאון הגדול
המפורסם מוהר"ר לוי יצחק זלה"ה אב"ד דק"ק
ברדיששוב פירוש על רחום וחנון איך שהם נגד
גוירה שוה, ובנין אב, כי א"א לעשיר לרחם על עני,
כי עשיר אינו חסר לו כלום ואינו יודע בחסרונו
של עני שירחם עליו א"א"כ משים פחשכתו ומצייר
ברעתו חסרונו של עני, שאין לו מה לאכול והולך
ערים ויחף ואז מרחם עליו, א"כ א"א לרחם עליו
א"א"כ משים עצמו בגוירה שוה עם העני, וחנון,
הוא מתנת חנם וכנגד בנין אב, שרוצה האב ליתן
לכנו מתנת חנם, אע"פ שכנו אינו הולך כדרך הישר
ומפניכ לו כמו שצ"ע. כן מתנת חנם הוא
חנון, וכנגד תורה שבע"פ בנין אב, ורפח"ח

שמעתי מהחסיד ר' משה גייסינסקי מכפר פוטרדוק
אשר שמע מדודו הרב ר' יהושע מרזין
ע"ה, כאשר בא הרב סברדיטשוב וצוקללה"ה כפעם
ראשון להרב המגיד הגדול וצוקללה"ה, אז קידם
שנכנס לקבל פניו של רבו, התפלל תפילת שחרית
בבית מדרשו, והרב המגיד ז"ל שמע מחרו אמירת
פסוקי דמירה והמעמת הפסוק שירו לה' שיר חדש
חגלתו בקהל חסידים, והנאהו מאד להרב המגיד ז"ל,
ואמר אח"כ, שירו לה' שיר חדש, כבר צריך לומר
להכורא עולם שיר חדש, מכיון שהחלתו מה
שהיינו רגילים לשבח אותך עד כה, בקהל חסידים"
כבר החסידים יודעים אותו.

שמעתי מהחסיד הנדיב ר' אברהם צי אורנשטיין ע"ה. ששמע מהחסיד ר' משה לייב קירסטשיווער כי בקורסטשוב היה גביר אחד שהיה מקושר ר' שלום זל"ה, פעם אחת נסע הנביר הנ"ל לרכו באמצע השבוע, פנה הר"ש להנביר כז"ל. אתה יודע כבר רבשתי לי את העיר אומאן, אחיכ בעש"ק עמד הר"ש זל"ה על יד החלון והנביר עמד על ידו והנה הגיעה ענלה עמוסה ששה נוסעים לבושים בדלות מאד, והר"ש זל"ה אשר אל הנביר, דעיר אומן בא" ויהי הדבר הזה מצחיק בעיני הנביר, האורחים נכנסו לכ"ח הרה"ק והנישו להר"ש זל"ה כתב התקשרות חתומה מעשרה אנשים הכוללת שמת ששה הנאים ועוד ארבעה שלא באו כי לא היה להם הוצאות הדרך, ומכל אחד פינ מחצי רויכ ולמטה, והר"ש זל"ה השתעשע עמהם מאד, והנביר עמד משתאה, וכמו צחוק בלבו להמחזה הזה, כשהלכו החסידים הנ"ל פנה אדמו"ר להנביר בשאלה למה צחקת? השיב לו הנביר ואיך לא אצחק, כי לפני זה אמר לי אדמו"ר שרכש את עיר אומן חשכתי שיבאו לכהי"פ מאה נבירים, והנה ראו עיני רק ששה עניים ואביונים, ע"ז השיב לו אדמו"ר זל"ה, תאמין לי מה שיודעים אלו העניים מה שמותר ומה שאסור לא יודעים זאת כל עיר אומן.

פעם אחת שבת בעיירה הקטנה פאווערליטש הסמוכה לסקווירא פ"ך קיעוו, הצדיק ר' שלום שכנא זצ"ל, ויקר מקדוה שעל השכר השני בא לשנות בעיירה זו הצדיק ר' זאב וואלף זצ"ל, בעד איר המאיר, באור ליום ששי בא הרב שלום שכנא ז"ל לקחת ברכת פרידה מנעל אור המאיר, ז"ל, או שאל הר"ז וואלף ז"ל את הר"ר שלום שכנא לאיזה עיר כבודו נוסע? אמר לו רעיר פלוגית ומתי יגיע לשם? סחר בשעה שלוש אהר"צ היתה תשובת הרש"ש ז"ל או אמר לו הר"ז ז"ל, בתמיהה אתם נוסעים בעש"ק אחר חצות, אנחנו נוהגים כי בעש"ק בשעה שתיים עשרה אנחנו לובשים בגדי שבת ומתחילים לומר שיר השירים אשר לשלמה. למלך שהשלום שלו, ע"ז השיב לו הרש"ש ז"ל, ומה נעשה אנחנו אם בא אקינו בעש"ק לפנות ערב חוכר (ארענדאר) וקובל לפנינו על העגל שחלתה אצלו, ואנחנו שומעים מדבוריו כי הוא אמר אזי אתה נשמה גבוה ואני נשמה נמוכה הרם אותי אליך, או לקח ר' זאב וואלף בידיו את שתי המנורות

ידוע כי הרב הנביר הקדוש זל"ה היה נוהג ליקח מצה שמירה אצל בנו הרה"ק ר' אברהם זל"ה אשר פי כל יקבני נשם המלאך והיה נותן מעם על זה שהחמורות של מצות לפסח להיות נוהר בהם כראוי לכן אדם אין בגדר היכולת. משא"כ למלאך:

כאשר נהקבל המלאך הקי בעיר חוואסטאו ההחיל להרה"ק כדרכו בקודש כמלאך להיות סניר ומסגר בביתו. ובני עירו לא ראו פניו עד שנודמן לשם הרה"ק ר' נחום טפארנוביל זל"ה בעד ס' מאור עינים והתאנינו לפניו על רבם שאינם מרנישים שיש דהם רב. וענה להם כי היות שיש ברית מינה בעיר לכן ישרל שיהי נוכח הרב שלהם על הכרית מילה, וכאשר הזמינו אותו נהאצו מכל העיר לביהכ"נ מנדול ועד קטן, ובהשתוקקות גדולה חיכו לבואו של רבם הקדוש. כאשר אך יצא מביתו ללכת לביהכ"נ מקום הכרית מילה נפל פחד על כל הנאספים והתחילו לברוח משם מהסין העם, וכד שהתקרב יותר לא עצרו כח גם היותר גדולים במעכה וכולם עזבו את המקום עד שלא נשאר מנין, ובקושי גדול עלה אחי"כ לסדר שיהיה מנין עשרה.

סיפור לי סבא קדישא הרה"צ אדמו"ר מהומיאמן שליט"א

זה היה בעת שהסבא משפולא זל"ה עשה חגיגת חנוכת בית הפלה (קלויז), הומין את הרה"צ ר' שלום שכנא מפרוהינישט זל"ה, והושיב אותו בראש קרואיו, והסבא נעצמו שימש את הקרואים כשהיה לבוש סיגר לבן, ואחר כך רקד לכבודו של הרה"ש זל"ה ואמר: בזמן שאבא הוא, מלאך" אמא היא מלאכית (מלאכטע) אז נודד בן כזה.

שמעתי מהרב ר' שרם מאומן ע"ה, ששמע מהרב החסיד המופלג ר' לוי טבנדר ז"ל חתנו של הרה"צ ר' אריה לייב טבענדר זצ"ל (אחיו של הרב סמאווואן זל"ה) שהיה מנהג שרא הי' עומד להתפלל עד שהיה לו עם מי לדבר אודות רבו הרה"ק ר' שלום זל"ה, ומתי שלא היה לו עם מי לדבר היה נוהג לקרא בקול כשהמלות מופשל על כתיביו, נ"י פעמים, ר' שלום ר' שלום, ר' שלום.

המנוחות עם הנרות הדולקים לפני על השילחן וליונה אירו לכל אורך הפרודיר הארוך ואמר לי סעו לשלום סעו לשלום ויהי רצון ואלה זיל היו או כבר זקן מופלג והרד שיום שכנא זיל עדין אכרך צעיר לימים.

כאשר נחבקל הרהיץ ר' שלום שכנא ז"ל לחתן לבתו שר' הרהיץ ר' נחום ז"ל מטשרנוביל בעל סאור עינים. והיה יחד עם הרד נחום ז"ל בעיר פרוהויטש, ולהצדיק ר' נחום ז"ל לא היה בית תפלה משלו, והיה הולך להתפלל בבית המדרש הצירוני, והדרך לביהמ"ד היו סלא רפש וסיט, לא בן היו עם לבב חתנו הצדיק ר' שלום ז"ל שהיו מתנהג במדת המלכות, והיו אצלו תמיד העלים מצוחצחות ונקיות לכן היו קשה לו ללכת לביהמ"ד, ולכן התפלל בביתו אם כי ביחידות, בו בזמן התעטרו סביב הצ"ר שלום ז"ל אברכים השותים בצמא את דבריו וביניהם היו אחד מיוחד שבחבורה שמו ר' תהום, משקטתה עליו להמשיך בלי סוף להתפלל ביחידות. קרא אליו פעם את אברכים והביע להם את רצונו שיכנו בשבילו ביה תפלה (קליוול). האברכים שהיו כולם סמוכים על שולחן חורניהם היו להם משלהם כלום. הכניסו עצמם בעול הרבר הזה ולונו ומשכנו את כל אשר להם והתחילו לבנות הבנין בחשק גדול, ולא היו להם שום התנגדות בעיר מצד החסידים הקשישים של ר' נחום ז"ל, ומשראו את זה הודרו עוד יותר והתחילו לאסוף גם מבני העיר כסף וחסדים והוסיפו לבנות בקצב עד אשר כמעט נגמר הבנין, רק חסרו החלונות והדלתות, והנה פתאים שוב קרא אותם הרב, ר' שלום ואמר להם ניחמתי כי כעת כבר עבר החורף והקיץ בא ושוב לי ללכת להתפלל בביהמ"ד, ולכן תפסיקו את הבנייה, הקבר הזה גרם להם הרגשת אי נעימות, בכל זאת הרניע אותם ר' תנחום ראש החבורה, כי אין להרהר כלום, אם הרבי אומר כך, ככה עבר כל ימי הקיץ עד שהניע החדש אלול, ונתמלאו הביהמ"ד מרפלים מבני הכפר באים לעיר, ובכל יום ויום פחד יום הדין ניכר יורר ויותר בימים חרם, והנה קם יום אחד בביהמ"ד זקן אהר ועלה על הבימה ועשה רעש גדול על שנותנים להקים בית תפלה בעיר שפוגעים בזה בכבודו של הצדיק ר' נחום ז"ל. שהוא אין לו בית תפלה משלו, והרעש נדך מיוזם ליום עד שהסתה כל העיר, והאברכים היו בכל רע, כי חותניהם נידו אותם ורחפום מבתם כולוול. והרד

שלום לא הגיד כלום על זה, והיו להם להאכרסם לפלא, ככה עבר כמעט כל חידש אלול, וכשהניע שבוע האחרון לפני ראש השנה קרא הרד שלום אליו את האברכים ואמר להם הריישנתי בדעתי כי טוב לפני שכן יגמרו את הבנין ומוטב שארפלל עיד בימים הנוראים בבית התפלה שלנו, הדבר הזה הסם איתם לגמרי כי כבר היו שנודים ורצוצים ממישנים בחובות וכסנדים סכל בני העיר, ופתאום שיב פעם להתחיל לבנות ועוד סעט וסקרוכ, אך ר' תנחום עזר אותם, כי מסתמא אם הרב מצוה לא יאונה להם כל רע, והתחילו בהתלהבות גדולה בבנין, וכבר משכנו או גם את המליות והתפילין והתפללו כולם בזוג אחד של תפילין וסלית אחד, וככה נגמר הבנין עד ר"ה, והתחילו הילים עיניהם לר' תנחום שישאל אצל רבם לפתור התמיה מה ראה בזה שהפסיק לבנות ואח"כ שוב פעם פקד לבנות והשיב להם ר' תנחום כי בימי הנוראים אין זמן לנשה בשאלות כאלו להרבי, ובהגיע יום שמחת תורה כעת היותו מבוסס הרהיב עוז בנפשו ר' תנחום הנזיל ושאל לרבו פשר חרבר למה שמתחילה צוה לבנות ואח"כ להפסיק ואח"כ שום פעם לגמור על אף הכל, והשיב לו כי הרבר פשיט מאד, מתחילה כאשר ראיתי כי קשה עלי ההליכה לביהמ"ד בנוי ורפש הפדנתי על רצוני לבנות לי מקום תפלה, בראותי פראש שיהיו עליכם התנגדות גדולה וחסתי עליכם מלהכניסכם בזה, אבל משראיתי כי אי אפשר לי להשלים עם הרעיון להתפלל תמיד ביחידות, אמרתי ויהי מה גם אם יהיה התנגדות הכי גדולה ובלבר שיעלה בידכם לבנות לי בית תפלה, אנל משראיתי עזרתכם בבנין מתקדמת וכבר קרובה לגמור ואין על זה שום התנגדות, התחלתי לחשוש פן ואולי הדבר הזה מעצת היצר, כי ברבר הנובע מצד הטוב לא יתכן שיהיה כלי התנגדות ולכן פקדתי להפסיק את נמר הבנין, אבל משראיתי אח"כ כי פתאום התעוררה התנגדות גדולה וקם רעש גדול סביב הענין הזה נוכחתי כצדקה הרבר וכי מסקור קדוש הוא נובע ולכן עקדתי לגמור ולהשלים הבנין.

זקן כתוב בספר אור המאיר דרוש לר"ה.

אם תחנה עלי סחנה לא יירא רבי אם תקום עלי סלחמה בזאת אני נוסח, הכוונה כי הנה יש לך בני אדם גם בני איש הנותנים סחנה בלכם

נחבקל הרהיץ ר' שלום שכנא ז"ל לחתן לבתו שר' הרהיץ ר' נחום ז"ל מטשרנוביל בעל סאור עינים. והיה יחד עם הרד נחום ז"ל בעיר פרוהויטש, ולהצדיק ר' נחום ז"ל לא היה בית תפלה משלו, והיה הולך להתפלל בבית המדרש הצירוני, והדרך לביהמ"ד היו סלא רפש וסיט, לא בן היו עם לבב חתנו הצדיק ר' שלום ז"ל שהיו מתנהג במדת המלכות, והיו אצלו תמיד העלים מצוחצחות ונקיות לכן היו קשה לו ללכת לביהמ"ד, ולכן התפלל בביתו אם כי ביחידות, בו בזמן התעטרו סביב הצ"ר שלום ז"ל אברכים השותים בצמא את דבריו וביניהם היו אחד מיוחד שבחבורה שמו ר' תהום, משקטתה עליו להמשיך בלי סוף להתפלל ביחידות. קרא אליו פעם את אברכים והביע להם את רצונו שיכנו בשבילו ביה תפלה (קליוול). האברכים שהיו כולם סמוכים על שולחן חורניהם היו להם משלהם כלום. הכניסו עצמם בעול הרבר הזה ולונו ומשכנו את כל אשר להם והתחילו לבנות הבנין בחשק גדול, ולא היו להם שום התנגדות בעיר מצד החסידים הקשישים של ר' נחום ז"ל, ומשראו את זה הודרו עוד יותר והתחילו לאסוף גם מבני העיר כסף וחסדים והוסיפו לבנות בקצב עד אשר כמעט נגמר הבנין, רק חסרו החלונות והדלתות, והנה פתאים שוב קרא אותם הרב, ר' שלום ואמר להם ניחמתי כי כעת כבר עבר החורף והקיץ בא ושוב לי ללכת להתפלל בביהמ"ד, ולכן תפסיקו את הבנייה, הקבר הזה גרם להם הרגשת אי נעימות, בכל זאת הרניע אותם ר' תנחום ראש החבורה, כי אין להרהר כלום, אם הרבי אומר כך, ככה עבר כל ימי הקיץ עד שהניע החדש אלול, ונתמלאו הביהמ"ד מרפלים מבני הכפר באים לעיר, ובכל יום ויום פחד יום הדין ניכר יורר ויותר בימים חרם, והנה קם יום אחד בביהמ"ד זקן אהר ועלה על הבימה ועשה רעש גדול על שנותנים להקים בית תפלה בעיר שפוגעים בזה בכבודו של הצדיק ר' נחום ז"ל. שהוא אין לו בית תפלה משלו, והרעש נדך מיוזם ליום עד שהסתה כל העיר, והאברכים היו בכל רע, כי חותניהם נידו אותם ורחפום מבתם כולוול. והרד

ואינו זוכר כלל את צד הדרום. היינו שאינו רוצה להחכים ואחזי אמר, סיבב סובב הולך הרוח" כלומר רוח האדם הולך תמיד בסביבותיו, אל צפון" ומרמה בנפשו שזהו העיקר רק בקשת הזהב, ואל סביבותיו של האדם שתכליתו המדומה. שב הרוח" אומרים לו לך שוב אל מקום הראשון, (כמאה"כ והרוח חשוב אל האלהים אשר נתנה) וע"כ בודאי מי פתי יסור הנה ליכר שעל זה נשלח לזה העולם. ע"כ,

הרה"צ ר' אברהמינו זל"ה נפטר ביום שיבסר באדר והלך מעולמו בלא בנין ומילא מקומו אחיו הרה"צ מריון זל"ה.

עוד אח אחד היה להם אשר נקמף בימי עלומו ושמו היה ר' בעריש זצ"ל. לפני פטירתו בא לבקרו הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב זל"ה וכאשר ראה כי תקיף ליה עלמיו אמר לו שיניד לו איזה המלצה זכות על ישראל, והי' זה בשבוע פ' כי תשא פתח ואמר, כתיב בפרשת השבוע, זה יתנו כל העובר על חקוקים, והענין במדותיו של הקב"ה יש יגן מדות של רחמים. והנה הכרה הראשונה הוא שמו העצם של הקב"ה אבל שאר מדותיו שהם במספר, והי' כניסטריו י"ב, יתנו כל העובר על החקוקים כי השבר הזה של חנון, ורחום, אך אפים וכי' לא יתכן כי ע"י שיש עונרים על פקודותיו של הקב"ה וכשעושים תשובה הקב"ה יחל להם במדותיו של רחמים. ודפתיח ויע ועכ"י.

שמעתי מהחסיד ר' שמעון מריון ע"ה, בתחילה כהונתו של הרה"צ מריון ויע פעם אחת נסע על שבת אחת לפרוהיביטשט עפ"י הזמנת החסידים דשם, ונסע לשם ביום ה', ובאותו יום בא לריון הרה"צ ר' מיטילי מסשרנוביל זל"ה כאשר בא לאכסניה שלח לאמו של הרה"צ מריון הצדקנית סרת חוה"ל ע"ה, שאם היא רוצה שיבקר אצלה תשלח לו שלוש מאות רוי"כ, והצדקת חוה"ל שאלה אצל אחד מהחסידים נעלים עסיקים שקורים שמיודל כדי שרוכל לכתב פגני הכוז שבעיירה ואספר הלואאות נמילת חסדים ושלחה לו הסכום הסבוקש, ורק אז בא למעונו של בנה הצדיק, והראתה

כלבם להיות שאין אדם לעמוד נגדם להפליג כדברים וכל דרכו ישר בעיניהם ונראה להם כאילו עמדו וראי בסוד ה' והאמת אתם כיון שמצא חן בעיני אלהים ואדם ואין בר פלונתא, אמנם יש דרך ישר לפני איש ואף על פי כן רבים עומדים עקבי להפליגו עליו ואדרבא מזה נלמד שדרכו בדרך המלך באמת והשגן עומד על ימינו לשטנו, כי אין הכסיל הוא היצהיר הנקרא סלך זקן וכסיל הפץ בתבונה, ולכן עירך מלחמה נגדו והם למשך אונדך ההולך בדרך יחידי וגושא צרור אכנים בידו או נשא על כתפו שק מלא סוכין אוי אין מקסרנ ויכול להרחיק את הדרך כמה פרסאות ואין סורא לנגד עיניו לאפוקי ההולך בדרך יחידי וצרור הכסף בידו או אכנים טובות ומרנליות או דרכו כחוקת סכנה ירבים קמים עליו ונצבים על אם הדרכים לגולו ולוקח סהגא בידו, ככה הענין ההולך בדרך המלך הקב"ה כל מה שהוא מטיב ללכת בדרך ישר וצרור הכסף בידו כי נכסף ונכ כלתה נפשו להי' או השגן עומד על ימינו לשטנו וכאשר הכמים הנידו כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, ולזה רמו דוד המע"ה, אם תחנה עלי סחנה לא ירא לבי אם תקים עלי מלחמה מאישים המלענים הבאים בעצת היצהיר אדרבא בזאת אני כושח. כדומר בזאת המלחמה אני כושח מסתמא הלכתי והדרכתני יושר בדרך המלך באמת כנוכר.

הרה"צ ר' שלום שבנא זל"ה עלה לשמים ביום ערב הג הסוכת, ומילא מקומו בני הקוה"מ ר' אברהמנו זל"ה

נמצא בכתבי החסיד סוה"ר יוסף חיים בוקשטיין ע"ה אשר כתב כבית הר' דאדי ז"ל כברדיטשוב בשנת תר"ן, סאמר סהרב הצדיק הקוה"מ ר' אברהמינו זצ"ל בני שלג הרה"ש זל"ה, יורה השטש וכא השטש, הולך אל דרום פ' הולך האדם אל זה העולם בכדי שילמד תורה שהוא הכמה, בחינת "אל דרום" כאדם ז"ל הרוצה להחכים ידורים, וסיבב אל צפון, אמנם האדם פונה עצמו לבקשת הזהב שהוא בחינת אל צפון, כסאמר הכרויב מצפון זהב יאתה, כלומר שליחותו של האדם לזה העולם הוא כדי שיררוש להחכים, היינו שיעסוק בתורה ויצות שהם בחינת חכמה, והוא מסבב עצמו לצד אחר וכא אל צפון, אל הענוני עוה"ז והבליו

שמעתי מהחמיר המוסלם הרכ ר' יחושע מריון ז"ה

בסביבת העיר מריון היה חי ארון אחד (פריץ) שהיה תחת רשיחו כמה כפרים ונחלות שיהיה מחזיקים שם יהודים כתי מוינה והצרות בחכירת (ארענדע) והיו בדרך זו יונקים פרנסתם בשפע כמה עשרות משפחות יהודים, פתאום באה להם פטירה מן הארון הצורך שיעזבו את מקומותיהם ודבר זה הוצאה לפועל בלי רחמים, והיה זה ביום ערב שיק, הופיעו כולם עם ענלות מעונות מטמליהם ובני כיהם, והיה הרושם סדקה מאד בעיר, אחר תפילה מעריב בעת סדר שולחנו הפתור של ארסור מריון ולהיה, סדרו את כל הפליטים כאופן כזה שיעמדו מנגד השולחן והראו לו צורה מעמדם, כאשר הניעו לומר, כל מקדש פתח ואמר, כל מקדש שביעי כראוי לי כל שומר שבת כדת סחללו שברו הרבה מאד יש לו שכר גדול ומיוחד כמינו, ומהו הוא השכר שלו? על פי על פי דבורו כפי מה שיצא מפיו, פעלו כך פעלו של הקב"ה, אומר אני, איש על פחנהו ואיש על דלו.

יהראתה לי את כל החדרים מלכר חדר אחד שהיה סגור, כי אמרה לו כי בנה הרה"צ מקפיד על שלא יכנס אדם שם, כי המקום הוא קודש, או אמר לה אני רוקא ריצה שעכ"פ הפתח לי, וכאשר אך פתחה לו הדלת היתה בחוטמו ואמר אין קודש קדשים, ובאותו זמן הרגיש הרה"צ מריון דבר ביקרו של הרה"צ מסשרנוביל בביתו, וחור מפרוהיבושם ביום י עש"ק על שיק לעירו, וחנה לשחרת השבת ביום א' כאו הכע"ב בקובלנא לפני הרה"צ מסשרנוביל על החנהנתו של הרה"צ מריון שנוסע במרכבת של אצילים שזהו דרך חדש בלתי מתקבל עליהם, ובתוך שעמדו ודברו הנע"ב אודות זה, פקד הרה"צ מריון לרתום המרכבה וישב במרכבה ירו אחת בכיס המכנסים וידו אחת על לבו כמנהג האצילים ועבר על פניהם והענלון הצליף בשום באור ונשמע חדר למרחוק, ואו שמחו הבע"ב כי היה להם ההורמנות להראות בעליל איזה רושם עשה ההנהגה בזאת, ואו אמר להם הרה"צ מסשרנוביל ול אתם רואים איך שהוא נוסע? אם לא היה מחזיק בידו על לבו היתה לבו קופצת מנתיקה בשביל גלור השכינה.

היה מקרה לא מהור אצל אשה אחת, שהיה לה בן יחיד, ונשחט ר"ח, באה האם אל הצדיק מריון ולהיה לשפוק מרי שיחה, והניעה משאלתה כי אם יחזור למקורו מוטב ואם לא סי יתן ויסות מיתה משינה או השליל הצדיק ראשו לאחוריו רנעים אתרים, ואח"כ אמר רכשעני! היסופר האם כבר סופר דבר כזה, אשר, בקבר חסדך שהקבר יהיה חסד? ועשה רושם דבורו של הצדיק וחור אותו מוסר בתשובה.

שמעתי מהרב הגאון החסיד ר' משולם ראטה שליט"א שסיפר לו וקנו זיל ששמע מפ"ק ארטרר מריון ולהיה שאמר, כל הזמן שהיה הרב בעל התניא ולהיה בתפיסה, היה אבא ולהיה עושה כל מיני התפעלויות בעולמות העליונים לזכותו שיפדה, ובאותו יום שיצא לחירות קם בבוקר וראה קשר בענו, ואמר בליק כוזהר הק' (בראשית ע"ב) כתיב, לא תצפה לרגלי דמשיחא עד דיהחוי האי קשת בעלמא מהקשטא בנונין נהירין, ואיתנהיר לעלמא וכדון צפי ליה למשיח' והיום אני רואה גונון נהירין בקשת ומשיח עריון לא בא, אין זה כי אם סימן שהרב הקדוש יצא לחירות, ואח"כ בהצ מכתב דהרג ולהיה וכתב לו שהוא פעל זאת, וסימן לזה שלפני התכשר שיוצא לחירות אמר ההל"ב, וכשהגיע לפסוק, פדה בשלום נפשי נזרק מפ"ק, בשלום פדה נפשי וחור ואמר פדה בשלום נפשי, ובאיתה הרגע שחררהו.

שמעתי בקישינוב מזקן אחד מהמשפחה הידועה רפאלוביטש

המספרי שמע בעצמו מפיו כי שהיה איש צבא והיה עוסק על המשמר על יד המבצר בעת שארסור מריון ולהיה היה חבוש שם, והיה זה ליל חורף קור עזה מאד, והצדיק פנה אל השומר שירשה לצאת החוצה כדי לברך ברכת קדוש לבנה, והיות וכבר הגיע זמנו של חילוף המשמרות והיה חסר רק חמשה רגעים עד שיבוא המשמר הבא להחליפו, היה קשה לו למלאות רצונו של הצדיק, עד שהצדיק הבטיח שיגמור סדר

מקושר פנטסמתי ונשמתו לספירה והספירה באים
 היה ולכך יכול להרניש כניפו כל השרנות, והי
 כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, פוי כעה,
 כמו שנוכח להבין במלות שנקראים עותים. כן
 יאמר ליעקב שהוא גופו יש הצדוק מה פעל אל
 שמרניש כניפו התפעלות מרחמים לדן חיו או מדין
 לרחמים. והרב מאצטא סיפר לי שנילדתיו דהחילוי
 האברים שלו לאמר עתידות וביקש מהשית שיקח
 ממנו הדבר, והנה מה אכפת לו להצדוק כשאברים
 אומרים לו עתידות, אמנם כשהצדוק יכול להמתיק
 הדיני כשורשן טוב, אבל כשיש התגברות הדינין חיו
 ולא יש עת רצון כנאמר מכותה בענין לך מעבור
 הפילה אוי איא לבאר גודל הכאב שיש לו עיב
 יותר טוב שלא לידע כלל, גם הצדוק האמיתי אשר
 רוצה רק בדביקות הכורא ית'ש ירא להכניס א'ע
 בענין הסתכלות בכדי שלא יתק כעבורת השיית
 כדנע ההוא ינפל הניפל חיו והבן.

סדר ברכתו לפני בוא המשמר הדרש החיל עמד
 על משמרתו היה לבוש בגד פרוה להגן מפני הקור
 והצדוק יצא לקדיש הלבנה כשהוא לביש בגד
 מסו על בשרו השימר היה כמות שהצדוק שיהיה
 מוכרח לקצר מכיון שאי אפשר לעמוד על קור
 כזה בלתי מיגן כראוי, אבל השתוממותו ופחדו
 גדלה מידי רגע לרגע בראותו כי הצדוק מאריך
 הרבה, והנה עברה רבע שעה וחצי שעה ועוד
 ייהר ומה יעשה אם יבא המשמר ויתפוס אותו
 בקלקלתו, ככה עברו שתי שעות והצדוק נמר
 ינכנס שוב לבית מאסרו והשומר סגר אחריו הדלת,
 הנה בא המשמר החיל הרום, ובבכי וברחוננים
 מתגפל לפניו, ומבקש שיסלח לו על שאיחר ולא
 בא במעודו, כי לא ידע מה היה לו, כי הוא יצא
 ממחנהו כדי להתחילפו וזה שתי שעות שהוא תועה
 בדרך ולא מצא בשום אופן הדרך עד עכשיו.

קוד זה שמעתי מהחסיד הרב ר' יהושע הנ"ל

העתק מכתבי החסיד ר' יוסף חיים בוקשטיין ז"ל

הרה"צ הקדוה"מ ר' שלום יוסף ולהיה בנו הגדול
 של אדמו"ר ולהיה מריון אמר בתוב
 בתורה, הלא אם הטיב שאת, ואם לא הטיב לפתח
 חסאת רובץ, נע ונד תהיה בארץ הכתוב רומז
 ענין נחוק, שאם ילך האדם במשחבות כי טוב הוא
 היינו שעושה טוב תמיד אוי - שאת' הרי בא
 להתנשאות, ואם לא הטיב' היינו שירתן דעהו
 תמיד על מעשיו כי לא טובים המה, לפתח חסאת
 רובץ'. היינו שמוה יבא חיו למרה שחורה. ועצבות,
 שהיא פתח כל חטאת, מטילא שני הדברים לא
 טובים המה, והדרך הישר נע ונד תהיה בארץ'
 היינו דרך המצוע, לא כך ולא כך.

שארמו"ר ולהיה ביאר המאמר, שינה בשבת
 תענוג' ככה, שינה בשבת', כשישנו
 סנסמים (פארשלאפט מען), תענוג' כי
 מאכדון עי"ן את התענוג של שבת, וסיפר עי'
 מהלך נפוליאון הראשון, אחרי שהכתירו אותו
 למלך עברו עליו ג' ימים בלא שינה, נכנסו
 הרופאים לאמו והראו לה על הסכנה שכדבר.
 ונכנסה אמו אליו ונורה עליו שיפסיק מנהגו זה
 או אמר לה, אני מוכרח לצייט לך, אף אינני מבין
 איך הולכים לישון ובעת השינה לחסר עצמו
 מתענוג כזה של סלכות.

העתק מכתבים של החסיד ר' ישראל ולך טנאליציע
 כעת משש בקודש אצל אדמו"ר שלישי'א בכאיון כניוורק

קוד מהני'

יש ג' דברים שיש בהם גרוע ומשובח, והגרוע
 שבהם יותר טוב מהמשובח, א. הגרוע שבתורה
 ותפלה היא יותר טוב מהמשובח שבמח', ב.
 הגרוע שבתפלה לפני עצמו הוא יותר טוב מהמשובח
 שבתפלה לפני העמוד, ג. הגרוע שבהיותו כביחו
 הוא יותר טוב מהמשובח שבהיותו בדרך,

אדמו"ר מריון אמר, כשיש חיו דינין על ישראל
 אני חולה ועצב, וכשיש רחמים על
 ישראל אני בריא וחוק ושמת, כי הצדוק יכול
 להרניש כניפו כל עניי השתנות שיש בעולם. בכל
 פעם מרחמים לדן חיו וסדין לרחמים, כי כמו
 המכירין במזלות יודעין מה נעשה בעולם מחמת
 שהמזלות קשורים בהגלגלים ונגלגלים קשורים
 כספירות והספירות באים ביה ולכך כשנעשה
 איזה השתנות והתפעלות מדין לרחמים או מרחמים
 לדן ניכר הדבר תיכף במזלות, כן הגוף של הצדוק

החוק מכתבים הנמצאים אצל אדמו"ר שליט"א
מביאנו הגו כת"א ת"ו

החסיד אחר כותב מה ששמע מאדמו"ר מריון
זל"ה בשעת רפואווען בשנת תר"ן,
שאל מיאיש אחר מקאלים מה אומר הקיסר?
והשיב שהקיסר אומר, סי נאך נישט ניבירען ניווארען
די קויל זאל אים נעסען, ושחק שלשה רנעים ואמר
בוהיל, סי שוין יא ניבירען ניווארען די קויל,
דאס מיינט בני הרב מסינג, הקול קול יעקב
ועמדתו עוד חצי שעה אצל הפראווען והלכתי
מהפראווען לחצר, והרב ר' שלום יוסף היה מסתובב
כל הזמן בחצר, וכאשר יצאתי לדצור ריכף נישט
אלי ושאל אותי מה היה אבי מדבר עכשיו?
ואמרתו לו שהיה מדבר מהקיסר, ואמרתו שאמרו
ראדמו"ר שהקיסר אומר, סי נאך נישט ניבירען
ניווארען די קויל זאל אים נעמען, ואמר בוהיל
די קויל איז שוין יא ניבירען ניווארען דאס
מיינט מען הרב מסינג והוציא הר"ד שלום יוסף
מספחה לבנה מכיסו וקנח בה את פיו והלך לו.

אדמו"ר פטירת אדמו"ר פחד יצחק זל"ה מביאין.
נרתו או בעיר מקוירא, והחסיד המופלא
ר' משה קארבמשיבר ע"ה היה גר בריון, שלח אלי
ר' משה ינגיל שליח מיוחד את החסיד החשוב
הרב ר' וינדיל ניי שימסור לי את העובדה הנאה,
כדי לעודד איתנו שלא ניפול ברוחנו ולנחמנו
כשנתודע בעיר שד"לכן דבר פטירתו של אדמו"ר
זל"ה מריון נתאספו כל החסידים בהקלו"ז ונכו
בכה רב, והיה ציניהם החסיד המופלא ר' לוי ז"ל.
ומרוב התרגשות קרא בקול, נפלה עמרת ראשו
(איכה ה') ונעשה הבכי והיללה עוד יותר גדול,
או השקיפו את הצבור ואמר להם, אוי נא לנו
כי חטאנו (שם), כמה שאנו אומרים נפלה עמרת
ראשנו, והבן.

החסיד המופלא ר' יוסף הורוויץ הרב מסוניק
כתב להחסיד הירי ישראל מרמנו לאה"ק
יום ז' דחנכר תרח"ץ וז"ל, ואעתיק לך מאמר יקר
אשר אתי בכחונים מאת אבי מורי ז"ל הערתקת
הרב החסיד מיה. משה. איסר, שמעתי מפי
חחסיד הישיש מיה אייויק מברדיטשיב ששמע מפי
כ"ק

שמעתי בכפר סומירדיק מהחרש בריל (קאוואל)
ר' ריים ישראל ע"ה, שעבר כמה זמן
ברור פיעל אצל חרש נחושת בריון, ושמע מבעליו
הטיפור הזה כמה פעמים. פעם אחת הזמן הארון
של האחוזה מכפר ווירכובני הסמוך לריון, שיעשה
בשבינו דוד בריל של עשת נרושר, ועשה עמו
חווה, ששקבל כך וכך משקל נחישת גרוטאות וכ"כ
משקל יהיה הפחת שילך ראיבוד, ולנסוף כמה
שיהיה משקל הדוד, האומן הזה היה איש נאמן
ולא טעל במלאכה, והוא לא ידע כי הפועלים
הנערים העזרים על ידו שלחו ידם בגרוטאות
הנחושת, ובהשכמת סלאכתו, ובהביאו לאדונו שקלו
משקלו ונדע הנרעון הזה, ובחרות אפו של הארון
בימים ההם היה היהודי נכר רע, וכבר העמידהו
למשפט ויצא נור דינו כחור מאד, אך היהודי ביקש
בכל מיני חתונות שיתנהו לבא לפני האדמו"ר
הצדיק מריון, הארון ניאות לו בזה, ונתנו לו שני
שומרים שיובילוהו לריון, ובנואו לבית הצדיק,
לא נתנהו ליכנס, כי הצדיק היה סגור בחדרו
נשען על מסתו כשינת צהרים, אך השומרים מאיצים
בו כי זמן ניתן להם, ובעוד חצי שעה הוא מוכרח
לחזור בלעזמת שבא, סכלי ראות פני הצדיק, היא
בכה תמרורים ויצא מבית הצדיק, ובנו הקסן
של הצדיק ר' שלום יוסף שהיה אז כבר שלש
כבר ארבע, הסתובב אז על יד הבית, ושאל אותו
מה פשר בכייתו סיפר לו הלה את המאורע, או
פנה אליו הילד, אם יש לך שש רויכ רין לי ותוכי
ליסע בבפחון, כי לא יאונה לך כל רע, הוא נרן
להילד את מצוקשו ופנה לרכו חזרה בלויה
חשומרים, והנה כאשר בא שנית להפריץ אדונו,
בא אז פריץ אחד ויעץ שינאו את הדוד עוד מעט
במשקלו, והנה הוא בא במשקלו הנכון ועוד עורף
היה בו, תיכף פיים אותו הארון ושלתו הכיתה
בכבוד, אהרי המאורע הזה נסע במיוחד לקבל פני
הרבי וסיפר לו הנס שקרה לו על ידי בנו הילד
הקסן, או קרא הצדיק לבנו ושאל לו לפשר מעשהו
זה, כי היתכן שכבר הוא מרגדר במזפתים? על
זה היתה תשובת ר' שלום יוסף כגו שמעתי רעש
בחונן יצאתי לראות מה הרעש הזה ונמסר לי כי
יש חרוונה של יתום ויתומה, והחתן מעבב החופה
מחמת שאין לו סליה להתעטף בו, שאלתי מה סחיר
של סליה, ואמרו לי ששה רויכ, וכאשר ראיתי
היהודי בצרתו, בקשתי ממנו ששה רויכ כדי סחיר
סליה להתחתן, וזרקתי את ההרן גם הכלה
ברוד הנחושת.

גם זה סתכני הנ"ל

אברך אחד התאונן לפני ארמור מסיג זלה"ה בענין האמונה. ושאל אותו ארמור ז"ל באיזה ספר אתה מעיין? וכאשר הזכיר לו האברך שם הספר, אמר לו אל תעיין בו, כי הגם שהיה חכם גדול, אעפ"כ האמונה שהנעש"ט המשיך להעולם, שהקש שנינו על הארץ פצה זה לרוח זה וחקצה שני לרוח זה הוא רק בהשגחה, אותהאמונה לא היה לו.

עוד מהנ"ל

איתא בנמרא כך דרכו של יצה"ר, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו וכו', ואמר ע"ז אין הפירוש שלמחר מסיתו לעבירה גדולה ומתועבת יותר מארמול, רק הפירוש, שלמחר אומר לו עשה כך, כמו אתמול, ומה דרכו של חולה כשלא נעשה בריא מטילא נעשה בכל יום חלש יותר.

עוד מהנ"ל

בכ"ל דור מחדש היצח"ר, עבירות הרשות, ופנמי הנשמה נוגעים בנות, וע"כ מתחדשים בכל דור חלאים רעים ר"ל, וכנגד זה היצ"ט מוסיף ומחדש מצות ומע"ט, ונצמצמים מזה התהדרשות הרפואות שבכל דור, והוא פירוש "בורא רפואות".

ב"א אמר באמצע תורה, כל אחד צריך לעשות לו נדר כפי שורש הרע שהוא מרגיש בפנימיותו.

עוד מהנ"ל

בשנה שיצא ארמור הק' מהקרימינאל, בשבת השוכה אחר קידוש אמר בזה"ל, רבש"ע הורד למטה שפע והתנלות, היינו שכל אחד מישראל יכיר כי המינה מסך היא, ואני חוקע לך שתי ידיים שבני ישראל נאמנים יהיו, אנא היה אומר שזה היה הריב בין יעקב ללבן, לכן היה אומר, יגד שהדותא' כי רק ע"י נרות יעידו ישראל שיש בורא לעולם, אבל יעקב אמר, נגד ע"י התנלות יעידו ישראל על

כ"ק ארמור מסיג זוקול, בשעה ראשונה אחרי פסידת אביו הקדוש זוקול בשנת הרי"א, ויהי כיום כלות משה להקים את המסכן ודקוק על לשון יהי שהוא לשון צער, ואמר כי בשעה מתן תורה היה התנלות אלוקית לכל הכרואים ולא היה שום צמצום, אך אדרי חסא הענף שנתנשמו לא היה יכול להיות התנלות רק על ידי צמצום, והצטרבו לעשות מסכן, וזהו "יהי לשון צער", ביום כלות משה, שבלה כחיו של משה, עד שהוצרך לעשות מסכן להיות שמה התנלות אלוקית, ואחר חורבן הבית כתיב, "אהל שכן באדם" זה הצדיק, ונתצמצמה הקדושה דרך הצדיק, וההשפעה הולך על ידו ועכשוו מה נעשה שגם הצדיק יסוד עורם נ"כ נסתלק, וע"י מי ילך השפע? ובשעה שאמר דבר זה ולנו עיניו דמעות ואמר, "כלת" חסר כתוב אף שברורה כתיב, "כלות" מלא בוא"ו, רק במסורה נחסר ברורה שבכ"פ חסר, וא"ו הוא המשכה, הוא הצדיק, תורה שבכ"פ נקרא נ"כ הצדיק, הצדיק אמר שאין עוד צדיק, על כן כלת חסר, כי מסורה היא התורה שבכ"פ, כי הצדיק מחמת שפלותו הוא סובר שאחר פטירת הצדיק נפסק, אבל מאן דאיהו ועיר איהו רב, ע"כ כהורה שבכתב הוא הקב"ה, כתיב מלא, שחליפה לא נפסק, כי בכל דור ודור יש צדיק שעל ידו תלך ההשפעה. עכ"ל

העתק סתכני ר' יוסף חיים הנ"ל

מכתב שכתב ה"ר שפגול ז"ל מסיג לה"ר דודיא ז"ל לבא"ד, בשנת תרכ"ז ז"ל,

ונם אכתוב לך מרגניתא טבא ששטמחני מפי מרן ביום ו' העבר היתה שיחה מהר"ש אלקבץ ז"ל לענין חיי עוה"ב, ומה שכותב הכרית לוי, אמרתי הלא אנחנו מחויבים להאמין כי גם צדיק יכול למעות, כי הלא פנינו בנמרא נבי אחיה השילוני שמעה בירבעם, ור' עקיבא בן כוזיבא, ואמר ב"ק הלא קה הוא ענין הידיעה והבחירה? כי הש"ת שיודע שאותו האיש ירשע, עכ"ז הידיעה אינה מכרחת הבחירה, כי כתיב לא יגורך רע, כי בעולמות העליונים אינו ניכר כלל הרע, כי בשורשו הוא טוב נסור, ע"כ הגם שיודע שעתיד לחטוא, עכ"ז אינו מונע הבחירה, משא"כ הצדיק אינו יכול לראות יותר מזה הבחירה, כי אם ידע העתיד, יהיה מונע הבחירה, וזהו תירוץ על מה שמעה אחיה השילוני בירבעם, ועמוק עמוק הוא עכ"ל.

על מציאות כורא בעולם,

גור מהגיל

בלי ש'ק פ' נשא תרכ"ז אהר קידוש אמר
ארמור הק' בזה"ל, עכשיו בזה"ז אם לא
היה האמונה שהבש"ט המשיך להעולם היתה האמונה
כלה מהדרור לגמרי, ואמר לו איש אהר. עכשיו
נהמטמה האמונה מאד, ושתק ארמור הק' כמה
הנעים ואמר, כן בן, מי אשר יתחזק יתחזק,
ויאמר לא, ר"א אח"כ כשחרית כשישב ארמור הק'
אצל שלחננו בכה נ"ע ברמעות, ובנו הרה"ק מהר"ש
וצ"ל אמר אני יודע כי החסידים של אבא יחזיקו
באמונתם.

גור מהגיל

בימים הנוראים בשנת תר"ל דיבר עם ממשו
ה"ר משה רוד בחשבון עתותיו של כל
המעליע ובתוכו חשב על כמה שעות ששוכב
על סטרו וקורא פתקאות (קוויטאן) ואמר בזה"ל,
אני קירא הפתקאות עם המחשבות שכוהבין אותם.

שמעתי מהחסיד המופלג הקדוש ר' יוסל יהושע'קעס ז"ל
כשם ארמור ולה"ח שאמר בזה"ל.

יהודי צריך להאמין כי בכל רגע יש מקום להחיות
שלו, ז. א. א. לא היה נמצא במקום שלו
באותה רגע לא היתה החיות שלו במציאות.

שמעתי מהחסיד ר' גור אריה קונפער ע"ה בקיעוו

ארמור ז"ל מס' אמר בזה"ל יהודי צריך לזכור
ג' דברים, א. שהמורה שעות מתקדם
חסידו, ב. שבשמים אין תנומה. ג. ושהיציאה
איננו מוקין.

שמעתי מהחסיד ר' בצאל משה פרוהנישט ע"ה

כשהיה פעם כס'ג כא לשם הרופא הידוע
ממשרנוביץ שהיה ארמור הק' רגיל
להתעסק בשיחה עמו, ובילה אתו שלוש שעות וחצי
לפני תפילת שחרית, והדבר הזה חרה מאד להממטש
ר' משה רוד ושאל בהמיה ארמור הק' היתכן

שימסור ארמור כי הרבה זממנו לפני התפלה עם
אשכנזי ממשרנוביץ? ע"ז השיב לו ארמור הק'
לאנים היו הצדיקים עמלים כדי לעשות מן חסיד
חסיד יותר גדול וכוונן הוא כדאי לבטל שלש שעות
וחצי עם אשכנזי ממשרנוביץ קודם ההפדה כדי
לזרוק בו חלק אלף מיני אלף אמונה שיש בירא
בעולם. (יסוה תשובה לאחרים המטהיהם למה
שניהי מן המנהג הקדום שלא להוציא לחוץ
אמרי נועם הצדיקים נ"ע) בבחינה חמוקי יריכיך והבן

גם זה מהגיל

אתו ה"ר ממשרנוביץ הנו"ל, שאל פעם ארמור
מסיג ולה"ה מה זה הענין שהעננים שהלכו
עם ישראל בסדר נקראו בני חול. ענני כבוד
יעוד משאול משמת אהרן בטלו ענני כבוד סח
ענינם לאהרן הבהן, והשיב ע"ז ארמור ולה"ה. כי
ידוע כי בהכל פיו של אדם יש בו ממשות, ובכן
כאשר בני אנשים מדברים בנייהם ואין בנייהם אהבה
הולך ומתפזר ההכל מדברים לצדדים, אבל אם יש
בניהם אהבה נעשה משני ההכלים ממשות ומציאות
וכל שיתרבו המדברים נעשה יותר גדול הממשות,
ולכן בסדר שחרור דעה היתה בו והיו ששים רבוא
מישראל אוהבים זמ"ז נעשה מהבד פיהם ענין והו
"כבוד" שששים רבוא יש בנייהם אהבה, ור"כ
כשמת אהרן בטלו ענני כבוד מאחר שנמתלק האוהב
שלום ורודף שלום.

שמעתי מהחסיד ר' אברהם הפרוץ ע"ה בקיוב, אשר
שמע חסיד מהימן שהיה כאורו מעמד.

ארמור הקוה"ט מהוסיאטין ולה"ה ביקר פעם
אצל אחיו הרח"צ הקוה"ט מס'ג ולה"ה
ואח"כ בסוצשיק הר"ק ארמור מס'ג על אכסניה של
אחיו להשיב לו ביקור, פתח ארמור מס'ג ואמר
אחי בסוצשיק נכון לדבר מהבעש"ט, אמר הארמור
מהוסיאטין הנה ונדברה, פנה הארמור מס'ג לאחיו
ואמר; זכור לך היהודי שכא לאבא ז"ל עם בני
שהיה בעל עבירה גדול ר"ל, וכאשר קיבל שלום
אמר אבא ז"ל אברך די טוב (בליא אנאנץ פיינער
יונגערמאן) והשאיר את בנו אצל אבא. ושהה שם
שנה שלמה, ואח"כ ציוה עליו אבא שישע לארץ
ישראל ושקבל פתקאות, וסיים ארמור מס'ג והיה
כן ראוי ליה לקבל פתקאות, וכאן הפסיק ארמור
מס'ג

ואני נושא ונתן המיד רק עם יהודים, ואך תנסה
לפחד אחר השבת לקרוא ליהודים והם יסכרו לך
גם את התבואה הרקובה, והשרדה צוה להגויס
להתפור איש לאהלו, ואחרי הסיפור הזה של הבעש"ט
נעשה שטחה בעיר. משמיים אדמויר מסיג פנה אל
אחיו בשאלה, לכאורה קשה למה היה לו להבעש"ט
להטריח עצמו לבוא לאותו מקום, הלא היה אפשר
לו לעשות דבר זה ממקומו? אלא שכך אמר
הבעש"ט: אם אפעול הרי מוטב ואבו חיו לא,
אוי אני מוכן להיות ארם ביחוד!

שמעתי מהחסיד ר' אליעזר ווננשוין צ"ה מברואי.
בשם אדמויר מסיג זל"ה, שהמליץ
במאמר חז"ל, כל הפטורים אצל שבת פטור אבל
אסור, כי הצדיק הוא בחינת שבת כידוע, וכך
הפטורין היינו שנוסעים מן הצדיק, מלשון כך היו
מפטרי רבנן וכו' פטור אבל אסור, נשאר דבקים
וקשורים בהצדיק, חיס שסיכ ושבת הכהן ובא הכהן
ופירשי זו הוא שיבה זו היא ביאה.

שמעתי מהחסיד בנשיק ר' אברהם צוק כוונלס ע"ה

כי הגאון בומנו המפורסם נפי כל ר' ראובן
אדעסער ז"ל, כאשר נכנס לאדמויר מסיג
הראה לו המטה: במסי דמאי פ"ו מיג בדיה ומעשר
שני באחרונה, ומה שמאריך התוספות יום טוב
לבאר שפירושו אחרונה אעפ"י שיש עוד אחרים
אחריהם, ומסיק שם שטן הכתוב הזה תשובה לשואל
בפסוק (תני ב') גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון
שעל בית שני נאמר ונמצא שאין עוד שלישי?
והתשובה שפירושו כמו אחרונים דלאה שיש עוד
יוסף ורחל וכו' וזכרתי אני להביא עוד עד שני
ועד פי שניהם יקום דבר דכריב נפ' שמת ושטעו
לקול האות האחרון וחוזר ונתן עוד אות שלישי,
עכ"ל התוי"ט.

ואדמו"ר מסיג אמר כי על זה יש רמז מפורש
בתורה, כי ניהו אנן מה היה האות
השלישי הוא הרים, ועל זה נאמר (שמות י"ב י"ג)
והיה הרים לכם לאות על הכתים ודפחח

מסיג, ושוב פנה לאחיו בזה: וידע אתה במה זכה
זה? מפני שהיה נכד הבעש"ט ז"ע ועכ"ל.

אח"כ סיפר עיד סיפור, בעיירה אהר, היה רגיל
הבעש"ט לבקר מידי שנה בשנה, ודיה לו שם מקום
קבוע לאכסניא בביתו של נכד אחר מנכדי העיר,
פעם אחת בא פתאים הבעש"ט בערב שיק שלא
בזמן הקבוע, וקנה שביהה בבית הכנסת, וכאשר בא
אליו הנכד ובקשו שיסור אליו השיב לו כי הפעם
ישבות כאן בבירובי תיכף נתאספו אליו כל אנשי העיר.
ואחרי קבלת שבת צוה עליהם לומר תהלים עד סמוך
לחצות, או קד להביא בעזרת שנה ולהציבור צוה ללכת
לכיתם לקיים סעודה שבת, והחזיר לבני כ"ג, ושוב
פעם התחילו באמירת תהלים כל אותה הלילה עד
שהאיר היום והתפללו הפלת שחרית. אחרי התפילה
פנה הבעש"ט אל אחיו הנכד ואמר לו, כעת אני
היך לשבות על שחנך, וכאשר הסבו כלם אל
השילוחן אחרי הקידוש ונעשה האוירה שטחה
פהאים נאמצע הסעודה נכנס לשם נ"י אחר וניקש
הם לניסה של יש, והבעש"ט הרשה לתת לו
יאמר לו שיספר מה שידע, והגוי סיפר להם כי
אתמול רעה ערב כנס השרדה של האחוה; את כל
הגויס הכפריים מכל המדינה ונתן להם כלי זין
ומשחית בידיהם, במטרה ללכת ולהשמיר את כל
היהודים שבעיר, ועמדו כך כל הלילה וחיכו לפקודה,
ולפנות בוקר בא במרכבה שר אחד ונכנס להשרדה
ושהה שם זמן מה, והשרדה יצא וצוה עליהם
להתפור איש לביתו, או אמר להם הבעש"ט אני
אספר לכם מה שהיה השרדה הזה הוא עשיר גדול
ומחמת שלא היה נזקק לכסף אף פעם לא היה
אפשר שיקנו ממנו את התבואות שלו מפני שלא
היה רוצה להשתנות עם המחיר, וכך נערם אצלו
תבואות מסך זמן של עשרים שנה ויותר, עד שהתחילו
התבואות להרקוב, ושונאי ישראל חשפיעו עליו
להמיל האשם ביהודים כי הם מרחיקים ממנו את
הקונים, וחרה אפו מאד והחליט להשמיר את היהודים
אשר בעיר אחוזתו, לזה נאדצתי להביא פנר מוכס
שהוא כבד מה נערך ארבעים שנה, אשר השרדה
בימי נעודיו למד יחד ארנו נבית ספר הנכוה בעיר
הבירה, והיות שהיה חנייהם מרחק רב זה מה,
לא ידע השרדה כי חברו הוא סכבר מה, וכעת
כאשר בא אליו שאלהו מה עושים הכפריים המזוינים
בכלי משחיה, אמר לו כנגד היהודים העוינים אותי
אשר נכללם נרקבת התבואה בסחסנים, השיב לי
השר מה אתה סח? אני נתעשרתי מן היהודים

עוד מהג'ג

ברעיונותיה, ונפל פחד עליה ורלא היה עין נלכה
 לנשח אציו, בכל זאת כאשר נזכרה אוהרת הרופא
 כי סכנה יש ברבר חגרה עצמה בעזו. ואמרה לו
 דמה לא הנש לאכול? והשיב לה איך אפשר לאכיל
 ואמר לה עיז דברים שר טעם, שנכהלה סדברים
 אצו, בכל זאת שוב החחוקה ושאלה אותו א כ כמה
 אהה גרוע יותר מכל ישראל? והשיב לה שכן אני
 גרוע מכל ישראל, ואמרה לו אני שמעתי מהחסידים
 כי אביך ולהיה אמר עניך כי אתה הוא מקור האמת
 בחינת, מתן אמת ליעקב? והשיב לה-אם ככה
 שמעת מן חסידים, איך את מוכרחת להאמין לי,

מכתבי ר' יוסף חיים הנ"ל

חסיד אחר שאל את הרה"צ מליעווי וצל, מה
 הוא מהות הענין שקודם הנסיעה לכם הוא
 מטש כלות הנפש ומשכאים למקום משכן קדושתכם
 מקרר החשוקה והחיות? והשיב לו אצל גדול
 מאד כתוב ג"כ, כי לא יראני האדם וחי.

שמעתי מהמשמש בקדוש של הרה"צ מליעווי ר' צבי
 ע"ה הנקרא הערש ליעווער.

כשנולד יוסף בנו הנקרא יוסל ישעיקעם, הי'
 אדמו"ר מליעווי סנדקאור, או כשסדר החינוך
 ראנו אחר המילה אמר לו, הוא יהיה כשר יותר מסך.
 (בל"א ערליכער) וכשהגיע הבן לכר מצוה כשהגיש
 את בנו לפניו שיניח לו התפילין, אמר לו ודא
 כבר כשר יותר מסך.

שמעתי מהקדוש ר' יוסל ז"ל (שנחרג על קדוש השם הי"ד)

שנתגדל בחצר קדשו של אדמו"ר מליעווי ויעי.
 שפעם אחת בליל י"ד כסלו ביום
 השנה להסתלקות האדמו"ר משטיינישטי ויע, נכנסו
 לאדמו"ר מליעווי שלשה חסידים ושוחח עמהם הרבה
 מאד עד יותר מן שעות, ובתוך שיחתם לא ננעו
 ביום הזכרון של ארצו וצל, וכשהזכירו לפניו כי
 היום הוא יוסא דהילולא שלו או צוה לר' יוסל
 דהביא לפניו משקה, והתחילו לשוח מהשטיינישטי
 עד למעלה בקדוש המגיד הגדול ולה"ה. ואר"י
 הוציא אנחה גדולה ואמר מה יוצא מזה למי שיש
 לו

אדמו"ר מס'ג ולה"ה אמר פעם פירוש עמי'ש
 ז"ל אם רואה אדם שיסודים באים עליו
 יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול
 תורה, והקשה עיז שני קישיות, חדא כי איך אפשר
 שיפשפש אדם ולא ימצא חטא במעשיו, והלא אין
 אדם אשר לא יחטא, ועוד שאמרו לא מצא יתלה
 בכיטול תורה הלא הקושיא מפורסמת עיז כי אין
 כך חטא גדול מביטול תורה, אתמהא, ועיז חירץ
 כי הפשט הוא אם רואה אדם שיסודים באים עליו
 יפשפש במעשיו - המיכים, שינינו עליו מפני היסודים
 אבל אם פשפש ולא מצא בו מעשים טיבים שבכחם
 להנן, איני יתלה בכיטול תורה, היינו יתלה עצמו
 עיז בתפלתו להקב"ה שעני היסודין יש בידו ביטול
 תורה, שמכטלין אותו מתורה ותפלה, ודפח"ה.

מכתבי החסיד ר' יוסף חיים בוקשטיין ע"ה

ל"ה יוהכ"פ דיבר אדמו"ר מס'ג וצוקדה"ה
 הרבה מהרב דבא"ד וצל ומכמה צדיקים, ואחד
 סיפר לו אשר שמע מאדמו"ר מריוון ויעי שכל
 חכמת חב"ד נצטח מהרב המלאך ויעי ומר' מענדיל
 מווישפסק ויעי, והשיב לו אדמו"ר ויעי בזה"ל: כן הדבר,
 הם עשו לזה לבושים טובים, כי מהראוי להלביש
 התורה בלבוש גוף כזה, שהלבוש יהיה ג"כ תורה,
 וזהו כוונת חז"ל במאמרם יתן הן גופי תורה,
 היינו שהגוף והלבוש יהיה בעצמו תורה, אך להמשיך
 הענין במשלים נמוכים מזה העולם, זה אין ראוי.

שמעתי מהחסיד הנדיב ר' יואל הורנישטיין ע"ה,
 כי אחרי הסתלקות אדמו"ר מס'ג ולה"ה,
 בחורף תרמ"ד נכנס להרבנית הצדקת ניטלה ז"ל
 בת הרה"צ משטיינישט ולה"ה: ושאל ממנה שתספר
 לו מהו שירוע לה אודות אדמו"ר ולה"ה: הרבנית
 נאנחה, וסיפרה שבחורף העבר כשנתגברה עליו
 החולשה, פקד עליה הרופא שתשניח עליו מאד
 שלא יתגרשל מלאכול, והיה מנהגה כאשר נמר את
 תפילתו עם דרת היום להכנס אליו ולורו שיסעוד
 את לבו, פעם אחת בימי החורף בא מאוחר מאד
 מתפלתו ונכנסה תיכף אליו כדי לורו על האכילה,
 והוא ניגש והעמיד עצמו פניו אל החלון שקוע

כתב אלי חברי ר' שלמה מישנוניק ע"ה הממשש בקודש מצל אדמו"ר ממשנוניק ולה"ה אחר פטירת הממשש בקודש ר' ישראל פרגליה ע"ה.

לו יתם אבות כמורה, אם בעצמי אנחנו רק ככה והפסיק מעט, וחזר ואמר כדאי הרבה להיות מיחס אבות במיתם, שיהיה הורגנות לאנחה זו.

אשר שמע מהחסיד המופלג ר' משה'רי שיינברג ע"ה מקישינוב אשר הרה"צ משיפנינשטי ולה"ה פעם אחר טייף כלילה כגן חצרו, וברחוב אשר על יד החצר נסעו עגלות, ושאל את מקורבו שלום'קה ע"ה מה זה הרעש ברחוב? ואמר לו נוסעים לכאמיושן על היריד, אז אמר לו אדמו"ר ז"ל העולם הוא יריד הלואי שיהיה עכ"פ יריד טוב, והשיב לו שלום'קה ע"ה מה אתם רוצים לכם יש ב"ה יריד טוב מאד, אנחנו צריכים להתפלל על יריד טוב, והשיב לשלום'קה בתמיה ככה אתה אומר? יהודי בזמן שנוסע מאתנו הוא חושב עם נפשו "מאיך באתי", וכשנוסע אלינו הוא רושב עם נפשו, לאן אתה הולך", בעת שהוא עומד לפנינו הוא חושב, לפני מי אתה? וכבר אנחנו בשבילו, עתיד ליתן דין וחשבון.

שמעתי בקלויז בעיר מולדתי זיוויטוב ברוסיה

שארמור מליעווי ולה"ה אמר פעם פתגם זה הנאות יש בו שפלות ובשפלות יש בו נאות, והבן.

עוד שמעתי

שאל אדמו"ר מליעווי ולה"ה למה נדרות הקודמים היה המנהג שהאכרך היה תחילה לוסד הרבה תורה ועוסק בתפילה ועבודה. ואח"כ היה נוסע למצוא לעצמו רכי, ובעת הוא כהיפך, ותירץ ע"ז כמשל כמו שאנחנו רואים ההבדל בין העושר שמתחיל רבנות בית הוא מתחיל סן היסוד ואח"כ הוא בונה הקירות עד שמגיע לכיסוי הגג סלמעלה, אבל לא כן מי שרחוק בכסף או ראשית עינו להציב ריו עטודים ולהעלות עליהם הנג כדו שיהיה לו מחסה לראשו ואח"כ יותר קל עליו לכנות הבנין בהדרגה. והבן.

העתק מכתבי ר' וידיף סופר ע"ה מפרוהוביטש הם הכתבים שהיו בידי הרה"צ מוה"ר נחום בערניץ זצ"ל הוא מסרם להנביר ר' יוסף הלמן משרה-לבן מירו גמסר לרי וידיולה הנ"ל.

מכתבי החסיד ר' יוסף חיים כוקשמיין ע"ה

אחר מחסידו משיפנינשט שאל לאדמו"ר ולה"ה על הנהגה הזאת שאדמו"ר לא אומר, תורה היא אין אומר ואין דברים בלי נשמע קודם ואעפ"כ, בכל הארץ יצא קום ונקצה רבנל מליהם ושם הטוב הולך מסוף העולם ועד סופו? והשיב לו אדמו"ר הק' בזה"ל מה החידוש אצלך, הלא כתיב, "ובעת הרע מקרבך" ואז, "כל ישרא" ישמעו ויראו" ע"כ, והבין דבריו הקדושים ורפח'ח.

סיפורה הצדקת מרת נישלה ז"ל בת אדמו"ר מריזין ולה"ה, שאחיה הקדוש משיפנינשט זצ"ל אמר בביתה שרי שנים קודם פטירתו בזה"ל. הנה יש לי אחים טובחרים (בג"א וואוילע ברירער) וחשב הראשון בקודש את אדמו"ר מס"ג זצ"לה"ה הוא רוצה ויכול (בל"א ער וויל אין קען) על אחיו הרה"צ מליעווי זצ"ל אמר הוא יכול ואינו רוצה (בל"א ער קען אין וויל ניס), על אחיו הרה"צ מטשורמקוב זצ"ל אמר אילו הייתי האלקים הייתי מוסר עצמי לנמריו בידיו ובלבר שלא ימרידני ועל אחיו הק' מהוסיאמין זצ"ל אמר הוא יודע עם שמע ישראל להחיות מחים, ושאלה את פיו קדשו ואתה באיזה בחינה אתה? ע"ז השיב די לוי מה שיש לי אחים כאלה.

שמעתי מחברי (בדמ"ה) ר' נדום אורלנר נכד החסיד המוס' כדתי דרכני ר' וועלוול טרכמנרויש ע"ה.

פעם היה לו להשמיפנינשטי ולה"ה שיחה עם אנרכים מחסידיו ואמר להם יש ארבע סדרנות בבני אדם. א) יש שהוא יש ויש, כלומר שהוא עם כל השלמות ונמ [הוא מתפעל מטעלותיו ומרגיש כי הוא יש, ב) יש שהוא יש ולא, כלומר שהוא

מכס הכנסת ספר תורה להקליו, והיתה הספר תורה גדולה וכבדה מאוד, ואדמו"ר זלה"ה היה מחזיק הס"ה והולך העיר הגבאי לאדמו"ר ולהזהר כי קשה מדי בשבילי וניסה לעזור לו, אמר לו אדמו"ר ולהזהר בצחות לשונו הק' התורה היא כבדה רק לפני שלוקחים אותה, ומכיון שלוקחים אותה היא אינה כבדה עוד.

שמעתי מפי א קדישא אדמו"ר שליט"א מהוסיאטין בירושלים עיתק בקץ תש"ה.

עפ"י בקשתי שימסור לי איזה מילי מעליותא ממה ששמע מאביו ולהזהר, ונענה לבקשתי ומסר לי כדלקמן: אבי ולהזהר אמר לי: מתחלה היה מנהגי לראות את האהרונ וילבחנו אם נקי הוא, ובשנים האחרונות חדלתי מלהסתכל בו, ואחרי ברבתי הראשונה היה תמיד נקי:

ובשנה שעברה ספרתי למרן שליט"א הסיפור מהצדקת מרת ניטלה נת אדמו"ר מריון ולהזהר בשם אחיה הקרוש משטיפינשט, כנוכר לעיל דף ס"ו, ובאשר ננעתי כחלק מהסיפור הסוכר בשבחו של אביו ולהזהר מהוסיאטין שהיה יודע עם שמע ישראל להחיות מתים, הפסיק אחי, ואמר לי כן, וסיפר לי כי בהוסיאטין כחצר הקי של אביו ולהזהר פעם היו עוסקים כבנין באר (כל"א קרעניצע) והיה צורך לחפור עמוק מאוד, וכאשר הניעו לגמר הבנין שר הבאר, בא לשם אחר מאנשי העיר ושילש עצמו למטה כדי לראות את המלאכה, ובאותה רגע נעתק מלמעלה חלק מבנין הבאר ונפל למטה על האיש וכאשר הוציאוהו היה כבר מת וכאשר הניעה השמועה לאוני אבי ולהזהר ננע הדבר אל לבו מאד שאצלו יארע דבר כזה - כאן הפסיק מרן שליט"א ושתק איזה רגעים כדרכו בקדש, ובצחוק קל על שפתותיו הק' נמר-והאיש קם חי.

שמעתי מתרגא רבי נשיאה מהוסיאטין תר"צ ר' יעקב סבאחש שליט"א אשר שמע מאביו תר"צ הקה"ש ר' יצחק סבאחש ולהזהר:

שנינו במסכת ברכות פרק הרואה: חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, ובגמרא שם דף ס' ע"ב אמר רבא לא נצרכה אלא לקבולינהו בשמחה

שהוא עם כל השלמות ומעלות אבל מרגיש עצמו לאין ואפס, (נ) יש שהיא לא-יוש, כלומר שהוא חסר מכל השלמות ומרגיש עצמו יוש, (ד) ויש שהוא לא ולא, כלומר שהוא חסר מכל השלמות ויודע ומרגיש שהוא חסר, ושאל מהאנרכים איזה מהטרות הארבע הוא הנרוע, והשיבו לו כי הנרוע הוא הלא-יוש, מכיון שאין בו כלום ומתנאה, ואמר להם מעיתם כזה כי אין לו מה לאבד מכיון שאין לו כלום, אבל הנרוע הוא ה"יש-יוש" שהוא מחסר עצמו טובה הרבה, כי אם כבר זכה להיות "יש", ע"ז שמחזיק עצמו ל"יש" הוא מאבד מה שיש לו.

שמעתי מהחסיד המופ' ר' יוסל יהשע'קיעס הג"ל אשר שמע מהר"ר דודיה ו'.

פעם היה ר' דודיא הג"ל נוכח אצל הר"צ הקוה"ט אדמו"ר מטשורטקוב ולהזהר, אמר לו אדמו"ר ששמע פעם מאביו מריון ולהזהר, שאמר בזה"ל, חסתי על הזקן (כך היה קורא להרה"צ מאפט ולהזהר) וגליחי לו החצונות שבי, הפנימיות שבי? רקן אבי ז"ל ידע מעט, והחסידים הכל כאשר ראה אדמו"ר תמיהתו של ר' דודיא, סיים. מפני שחזקים הם עצמיות.

שמעתי מהחסיד המופ' ר' שאול צבי ע"ה שהי' ש"ב בגליציה ובסוף ימיו חקק אהלו בעיתק ירושתו.

שאל אדמו"ר מטשורטקוב ולהזהר למה לא היה אש שמחה אצל ישראל ליב ב' דמוכות והשיבו לו: לא היו מיכנים לזה, והשוב בליק; פלא היא בעיני (בל"א: סי' איז מיר אחידוש) שמחה, וכביש שמחה כזו, הלא זה שמחה של מצוה, למה שניטל דבר זה מישראל, ישראל הלא הם חלק אלקי, בו נאמר, ע"ז יחדוה במקומו, ישראל איזו היו בשמחה, היו יותר כשרים (בל"א ערליכער) ישראל אילו היו בשמחה היה להם יותר טיב, אף מה החידוש שמו עריהם קיטר גדול (בל"א אנרייסע קיאץ) על ראשם ואין יודע באיזה דרך להשתחרר מזה הניע לבחינה מה שנאמר בעמלק, אשר קרן ברדך הוא קיטר אותו הדרך, מה שהיה מלפנים נזירות שמד או היה מסירת נפש, וסיים דבריו שמחה היה בישראל שמחה הלואי שתשוב לישראל.

עוד מהנ"ל

שהיה נוכח אצל אדמו"ר ולהזהר מטשורטקוב נעת

ואמר אדמו"ר ע"ז נראה כי כן הדבר, כי מי הוא זה שהיה יודע להכיר, ולאחר שהפסיק מעט אמר: אנכי כן הכרתיו, (הנם שבעת הסתלקות אדמו"ר סרי"ז ולה"ה ה"י אדמו"ר ז"ל רק בן שנה וחודש) ואפילו סימן יש לי להגיד לכם ע"ז; כי בעת שהכניסו אותי אליו להדרו, היה משיח או אודות נפוליון הראשון היתה השיחה נמשכת ארבעים רגעים, ואחר כמה שנים שמעתי מחסיד הנדיב ר' ישראל הוסמן ממעמיעו אשר הוא היה נוכח בעת שיחה זאת

שמעתי מאנ"ש בקליו סקווירא

בחורף הראשון לנשיאורו של אדמו"ר פחד יצחק ולה"ה היה נושא מאמר הזה; הצדיקים הראשונים היו נותנים סגופים כגון תעניתים, נלגולי שלג, ומקואות קרים, וכיו הצדיקים הבאים אחריהם מצאו כי הדרך הזה לא נכון משני מעמים. א"י איך אפשר לדעת כחו של הזולת כמה שיוכל לסבול התענית או נלגולי השלג וכדומה. ושנית, יש חשש כי מי שכבר יעשה את כל הסיגופים וסמפר התענית ישלים, לא ימלט שלא יכשף בשמינית שבשמינית לכן מצאו הצדיקים עצמם שימסרו את זה על הרבש"ע כיצד אדם מישראל שנתחייב תענית הוא נעשה מופרד במשא ומתן של מסחר (בל"א עד פעהאנדלם ז"ך) כל היום והוא אינו אוכל, מי שחייב בגלגל שלג נעשה סיבה שמתהפך לו עגלתו בדרך ומתגלגל בשלג, המחויב במקוה קרה הוא מתחלק ונופל ליאור מים קרים, ובזה יש תיקון לשני הענינים הנ"ל. הא' בזמן שזה מסוכן ע"י השגחה העליונה, כבר משוער הדבר במדה ובמשקל ע"י ההשגחה כפי שיוכל האדם לסבול. והשנית אם עובר על האדם תענית ע"י היות מופרד במשא ומתן כל היום. או ש:הפכה עגלתו ונתגלגל כשלג, או שנפל ביאור מים קרים, לא יבא ע"ז אף לידי שמץ של נאות; ועיקר הדברים שישכירו אם יודמנו מקרים כאלו שיגיד: רבש"ע, ראה עניי ועמלי ושאל לכל חמאתי.

שמעתי מהחסיד הנדיב ר' אברהם צי אונגושיין ע"ה ששמע מה"ז דרוי ז"ל.

בעת שהי' הבר - מצוה של בנו יחידו ר' ישראל ז"ל, היה זה כס"ג, ואדמו"ר מס"ג ולה"ה צוה לכ"ב הכין משה עבוד חגיגת הבר - מצוה, והיו מסובין כל בניו וחרטיו הק' וצ"ל ובסוף הסעודה נכנס

בשטחה. ואמר ר' הנדב"ם מהבאר כיום ישועיה אשא ובשם ד' אקרא צרה ויגון אמצא ובשם ד' אקרא והנה יש חילוק בין שני הכתובים האלה. בין צרה ויגון אמצא ויגון, ובשם ד' אקרא יש נקודה מפסקת היא באה לרמז, כי פה נחוי' ישו' הרעה והרהבוננות כדי שיברך באמת על הרעה כשם שמברך על הטובה לבלתי הטעיה את עצמו ח"ו.

גם זה מהני"ל

הוא היה מבאר הפסוק הוה עפ"י דרכו בקודש, אמר הטיב שאח"כ אם תטיב דרכיך להיות ישר הולך, שאת' תוכל שאת ולסבול כל מיני בני אדם שתראה וימצא חן בעיניך, אבל אם לא תטיב לוישר דרכיך, אז לפתח חמאת רוביך" המצא חמא על כל פתח ופתח:

שמעתי מהקדוש ר' יוסל יהש"קעס הנז"ל ששמע מאביו ר' הערשל ליעווער ע"ה,

שבא פעם לסדינורי על יו"ט ונכנס ביום ש"ת לתתא רבי נשיאה דס"ג הרה"צ ר' נחום בערינו ולה"ה. שאל אותו הערשל למה קורין בשטחת תורה בפרשת בראשית? ושתק איזה רגעים והמשיך - אני חושב מפני שאם נכנס אדם מישראל לבית הכנסת כשעה ששטחים ורוקדים לכבוד התורה, ויפול ברודו ויאמר נלכו והלא יודע אני שלא פתחתי ספר כ"ה השנה ואיך אשמה, לכן מראים לו איך שפותחין עתה מן בראשית, ובכן אתה שטח בשטחת התורה ואם לא למדת עד כה, תוכל לפתחיל מערה:

שמעתי מהחסיד ר' אברהם ציק ברודלם ע"ה, אשר שמע מאביו ז"ל.

בשנת תרמ"ד ג' השון הראשון אחר פטירת אדמו"ר מס"ג ולה"ה, יום הלולא רבתא דאדמו"ר סרי"ז ולה"ה אחד תפלת מעריב, נכנס הר' ברוד"ל הנ"ל אל הקודש פנימה לאדמו"ר פחד יצחק ולה"ה מביאין כשהיה עוד כס"ג, פנה אדמו"ר ולה"ה אליו בשאלה איך העולם אוסר: זה שהיה מכירו אז זה שהיה רואהו ור' ברוד"ל בידעו כי כוננו אל מה שאמר אדמו"ר סרי"ז ולה"ה על עצמו שמי שזכה לזה לא ימות בלי תשובה, השיב כי מי שראה אותו.

עוד בכתב הנ"ד

ביום היארץ של הרב סברדיטשוב ולה"ה. אמר אדמו"ר ולה"ה יש מענה על הצדיקים מן העולם העליון, כי באמת לא השינו גדולתם רק ע"י ישראל, מי לנו גדול משה רבינו עה"ש, וכשחמא ישראל אמר לו המקום, לך דר"י, כי כל גדולתו הי' ע"י ישראל אי"כ סחויבים הם לעורר רחמים על ישראל שינאלו בקרוב:

עוד כתוב אלי הנ"ל

בר"ח שבט, דיבר סדרה"צ ר"י משה ליב מסוסינ וי"ע ועכ"י, איך שהיה בחינת לומר זכות על ישראל ואמר אדמו"ר ולה"ה שאיתא בספרים כי מזל דר"י הוא מזל של ישראל, משה דהה וכן יעקב. ואמר: כמו שחרי' סורדין אותו תחילה כדי להעלותו, כך ישראל כשהם בדיוטא התחנתוהו או יש להם עליה, אח"כ אמר באמת אין מה להתרעם על בן ישראל, כי מטנ"פ אם נמצאים בטעלה יותר עליונה ממנו, או אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו, ואם נמצאים במדרגה אחת עמו, חלא קשוט את עצמך ואח"כ קשוט את אחרים.

עוד כתב אלי הנ"ל: שאל את כ"ק אחר מהנע"ב דאיתא במס' שבת דף י"ב ע"ב בתוספת ד"ה שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי, ותוסה דאפילו מחשבה שבלב כל אדם יודעין, ולשון ארמי אין יודעין. והקשה זה האיש: חלא איתא שמשחבה אין מכיר אלא הקב"ה בעצמו והשיב ל'ו אדמו"ר ולה"ה, כי יש שני מיני מחשבות, מחשבה שבמחזאת אין מכיר אלא הקב"ה אבל מחשבה שבלב דיקא היא קרובה אל הנילווי, והראיה דכתיב ויאמר בלבו, ע"כ מחשבה שבלב מכירין מלאכי השרת. ודפח"ח

כתב אלי החסיד המופלא המעמש בקודש ר' ישראל מרגלית ע"ה אשר כתב לו החסיד ר' מנחם העניג מעיר-יושן שהי' אצל אדמו"ר ולה"ה כעיר ישן בשנת תרצ"ב

י"ם כ' וארתחנן אחר סיום המסכת אמר זה סיום סוכת (כל"א סאין אוואיגער סיום), על מס' פסחים ספריון הבן. אבי הבן מברך שתים נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם האחד דקא עביר מצוה, וגם דקא משי' האה לידו או היה לו להקב"ה מצוה כגלל ישראל, וגם היה מקבל הנאה מהם לא נבראו שמים וארץ אלא כדי שיעשו ישראל רצון הבורא ואם

נכנס גם אדמו"ר ולה"ה ונתרשט מאד הר' דר"ה וי' ונכה מתוך התרשטותו, ואחר הסעודה ניגש אליו אדמו"ר הרה"צ ר' ישראל זצ"ל מס'ג אשר רק הוא הרגיש בבביתו, ואמר לו זאת ההתנשאות הבאה לאדם מהקדושה, לא רק שאין נופלין כנאיאת ע"י. אלא שהלב נשבר, כ"ב עד שמביא דמעות (כל"א מען חאפט נאך אטיער);

בשנת תרצ"ה כתב לי חברי המנוח ר' שלמה מיטלבוך הנ"ל המעמש בקודש של אדמו"ר הרה"צ הקוה"ט ר' מנחם נהום מצונזינץ בן הרה"צ פהד יצחק ולה"ה כמובא וי"ע ועכ"י.

בשבת קודש פ' נצבים אחר הקידוש אמר: כמו שהשבת קודש מסח נקרא ישבת הגדול כן השבת קודש ר"ה נקרא, שבת הנכבד' איהו נבזר הכובש את יצרו, ביום א' דר"ה נוקר בלכתו להתפלל בעת פתחו דלת ביתו הק' וירדו נשמים כל הלילה וגם בבוקר, אמר זה סימן שישראל עשו תשובה רצית ה' ארצך שבת שבות יעקב. ואח"כ אמר שנה זו שנת תרצ"ה או תרצ"ה הארץ, פירש רש"י תפיים את בעם המקום סימן הוא שיהיה בעוה' המתקת הדינים. קודם תקיעות אמר כך. השרת, תקיעה היא קול שופר, זה, קול ברמה נשמע, שברים תרועה זה נהי כפי תסודרים. זה היא הצרות וגלות של ישראל. תקיעה אחרונה, זה תקע בשופר גדול לחירותינו, ביום ב' דר"ה כתוק הרבה תורה אמר תשובה מנערת עד כסא הכבוד. כי ע"י תשובה הקב"ה כביכול עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים. וזהו כבודו כמו שכתוב והפאתו עובר על פשע. וזה הוא כסא, הכבוד" גם אמר. יודעי תרועה: תרועה היא משמע לשון אהבה, גם משמע לשון יראה. יודעי לשון התחברות. שידעים לחבר אהבה עם יראה. ביום ו' השרי יארץ של השפאלער זי"ע אמר בשם זקנו הרזיניער זי"ע, אשר נשמת. השפאלער זי"ע בחינת רחמים. הוא אמר מה איכפת לך או מי דריוען ויך ארום נאך עמליכע ערליכע אידן, אח"כ אמר אדמו"ר: הקב"ה נזר וצדיק מבטלה, פירוש. הקב"ה בודאי נזר גזרות טובות על ישראל, אבל יש למעלה מסמינים המינעים השמע. והצדיק מבטל אותם שלא יוכלו למנוע השמע שישראל ודפח"ה.

העתקנו כמה קטעים מהספר
"ספיה-קציר" בדרייטשוב תרס"ב

מעיד אני בתורת עדות אמת

כמה קטעים שמעתי באזני ספה קדוש
איש אלהים ארומ"ר ס"ה מנחם
נחום משיפאנעשט וצוקללה"ה ז"ע
ועב"י שאמר בזה הלשון (דער שאטע
זכרנו לברכה האם אנו דאס יארנד
פון דעם הסתלקות געואגט אלרינד
וואס מע וועט זיין ביז ביאה הגואל)
עכ"ל הק'.

**העתקה אשר העתקתי אות באות
מהעתקה ישנה של הסכתב**

מהרב הצדיק הקדוש
הר' ארנן משה מקאמעניץ וצוקללה"ה
ז"ע אשר מקום מנוחתו באה"ק והוא
שלח משה המכתב לעיר באטישאן
מאלדאווע לנכדו הרב ר' הירש ליב ז"ל
כזה, אם נעלה על דעת ארומ"ר הה"ק
מרויזן לקבוע דירתו במדינת וואלאחיע
תהיה אתה מחקודטים לפניו לרחוק
רגליו ולשתות סיפוז בן השנתי אותו
בשנת ת"ר לחיי נ"ח בעדן דאיהפתחא
מעיינא דרוכמתא דלעילא ומבועא
דחבמתא דלחתא ואצל הסערה שהיא
נשמת הר' ישראל בעש"ט כמבואר
בספר תולדות יעקב יוסף, ואין אתה
יודע ערך מעלתו וגדולתו בבית דין
הגדול שבירושלים של מעלה שכולם
יראים מלפניו ומבקשים טובתו ועליו
נאמר ישראל אשר כך אחפאר בשמים
ממעל ובארץ מתחת ואין כל העולם
כולו כדאי לספר בשבתו אפילו כספה
מן הים הגדול. עכ"ל הק' :

שמעתי

ספה קדוש איש אלהים
ארומ"ר ס"ה מנחם נחום
משמעפאנעשט וצוקללה"ה ז"ע ועב"י
אקלין גוט יודעל קען אויך אמאל
באזואוען א מופת אויף נשמיות אד"ת
ער איז דאך נאהענע צו נשמת נאר
דער אמת'ר צדיק קען אודאי עם
שמיים ראך צדיקיא וקוב"ה חד הוא נוא
אונ דער אויבערשטער איז דאך אין
גאנצען רחליות אונ ער איז אין גאנצען
דער משפיע פון נשמיות אווי דער
אמת'ר צדיק חאטשע ער איז ווייט פון
נשמיות איז ער דער משפיע פון נשמיות
גם בן כ"ר :

ואם יבא המשיח אז יהיה, ומלאה הארץ דעה ויעשו
אז כל ישראל רצון הבורא ויעברו את די ויהי לו
להקב"ה נחת רוח מזה; ודפח"ח

כתב לי המשמש בקודש ר' אלתר בור ברייער
מער"ישן

כאשר נסבו הדברים מהגירות רעות רחיל אשר
יש כעת מכל אחינו בני נבל מקומות
מושבותיהם אמר ארומ"ר ולהיה: שאומרים בשם צדיקים
שמה שאמרו שהקב"ה נור - והצדיק מבטל. שמחמת
שהצדיקים רואים התכלית היוצא מהיסורים אשר המה
לשובה, לזאת אינם בטלים הנזרות, ואמר בליק אבל
עכ"פ הלא קשה מאד לסבול היסורים עד אשר יבאו
הטובות, כנגד זה אמרה תורה, לא יחל דברו, ודרשו
חז"ל, הוא אינו מיחל אבל אחרים מיחלים ואפילו ג'
הדיוטים' הדיוטים אינם רואים כ"א רק באשר הוא שם
שהמה יסורים זהו, יחל ישראל אל ה"י ישראל גם כן
יכולים דבס"פ נזרות רעות. כ"י עם ה' החפדי השית
יכור להושיע עם חסדים לא רפ ע"י יסורים. כי
והרכה עמו פריה"ג; נ"כ לא רק ע"י יסורים, כ"א
ע"י חסדים;

מאמר האחרון

העקב מליקוטים מהרבי ר' ברוך מסוכנו ולה"ה
הנדפסים בס' חסד לאברהם להמלאך הק' ולה"ה.

ובספת ה' על הפתח, פתח הרב, ולהבין זאת
על פי מאמר רבמינו ז"ל שהקב"ה מבקש
מתנו ישראל פתחו לי כהדור של מהם וכו' כלומר
שהיה מעם איתערותא דלחתא וכשכיל זה היה בריאת
האדם, אבל במצרים שראה הקב"ה את ישראל בעומק
הקליפה, הוא ברחמיו וחסדיו הגדולים לא הסתין
על איתערותא דלחתא, רק בחסדו הגדול פסח ה' ער
הפתח' הגל, כ"א הקב"ה בכבודו ובעצמו נאל
את אבותינו, כן ינאל אותנו גאולה עולם במהרה
בימנו אמן סלה: וכות כל הצדיקים יגן עלינו ועל
כל ישראל אמן;

אפריון נסמו להאי גברא הרה"צ ר' יעקב
שליט"א מבאהוש, אשר סייע אתי והנהני בעצתו
בבחירת שם הספר אבן ישראל על סמך רשי הק'
ששם רועה אבן ישראל, ה' יאריך ימיו ושנותיו בנעימים.

